1893 80 років 1973
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 27. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 9-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1974 No. 27. VOL. LXXXI.

Вшанували громадську і наукову працю Степана Шаха

Мюнхен. — З ініціятиви управи Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині тут відбулося 26 січня відзначення 60-літньої діяльности відомого українського громадського діяча, кол. секретаря Виділу „Просвіти" у Львові, дійсного члена НТШ, педагога і автора ряду цінних праць Степана Шаха. З цієї нагоди рішенням Сенату Українського Вільного Університету наділено Степана Шаха почесним докторатом УВУ. Ювілят працював директором української гімназії в Перемишлі і Шкільним студійним надрадником. На еміграції брав активну участь в праці ЦПУЕН як голова Шкільної ради ЦПУЕН був членом Спілки Українських Журналістів, співосновником Українського інтернату в Мюнхені, написав ряд праць та понад 200 студій і статтей. Особливою популярністю втішаються його спогади про Перемишль і Львів. Степан Шах був відзначений за свої заслуги на полі виховання молоді і в рямках Українського Християнського Руху Командорією папського ордену св. Сильвестра.

В Нюарку запляновано зустріч з проф. В. Кубійовичем

Нюарк. — Нарада представників місцевих організацій та запрошених громадян 7 лютого узгіднила плян влаштування зустрічі з головним редактором „Енциклопедії українознавства" проф. д-ром Володимиром Кубійовичем 9 березня в Українському Народному Домі в Ірвінґтоні. Мета заплянованої зустрічі — познайомитися з ходом праці над закінченням енциклопедії, а також зібрати додаткові фонди, потрібні на її опублікування у ближчому часі. Нараду вечором 7 лютого відкрив голова місцевого Відділу УККА мґр Я. Рак, а пані Слава Олесницька поінформувала про ціль зустрічі. Після того обрано президію наради в складі інж. Н. Ходновський — голова, пані Зірка Воронка — секретар. У висліді ширшої дискусії і одержаних додаткових інформацій від голови ініціятивного комітету д-ра С. Вороха, зібрані вирішили уконституюватися у Громадський комітет, який матиме за завдання зайнятися підготовленням і переведенням цієї зустрічі. До Комітету увійшли: д-р С. Ворох — голова, інж. М. Семанишин — заступник, Слава Олесницька і д-р Є. Перейма — секретарі, Б. Робак і П. Буняк — касири, О. Миськів, мґр О. Олесницький і М. Сосновський — члени. Комітет буде доповнений ще представниками тих організацій, які погодяться активно взяти участь у підготові імпрези.

Польська газета про славістичні студії

Польський щоденник „Нови Дзеннік" в числі з 7-го лютого помістив коротку нотатку про славістичні студії т. зв. „Славік Нмерікен Геритедж в Сити коледжу в Ню Йорку. Газета відмічує, що весною цього року розпічнеться вже другий рік викладів, які викликають зацікавлення серед студентів слов'янського походження. Викладами охоплені групи студентів українського, польського, білоруського, чеського, словацького, сербського, болгарського і вірменського походжень. Керівник цієї викладової програми проф. д-р Петро Ґой звернув увагу, що у своїх викладах звертає най більше уваги на вклад поодиноких національностевих груп в американську культуру: Програма передбачає також розгляд питання аниміляції і пов'язані з цим труднощі, культурні конфлікти і ін. Досі, це покищо одинока програма такого роду в ЗСА. Проф. П. Ґой твердить, що американців слов'янського походженння є найменше 10 а майже і 20 мільйонів,якщо взяти під увагу, що дуже часто вже люди другого покоління, підпавши під процес асиміляції, не подають свого національного походження в часі перепису населення.

Ціллю курсу є виелімінування того роду „нехіті" у відношенні до походження батьків. Так званий культурний плюралізм в ЗСА, як також в інших країнах на американському континенті, є додатнім явищем — заявив проф. П. Ґой. Газета при тому інформує своїх читачів, що проф. д-р П. Ґой є українцем і прибув до цієї країни в 1949 році.

Володимир Пітьо кандидує до Шкільної ради Ірвінґтону

Ірвінґтон. — У виборах до Шкільної ради міста Ірвінґтону, в стейті Ню Джерзі, що відбудуться 13 лютого, кандидує молодий місцевий український адвокат Володимир Пітьо. Його амбіцією є репрезентувати велику числом українську громаду в цьому місті і він вважає, що великим нашим недоліком є це, що досі ми такої власної репрезентації в Шкільній раді не маємо. У минулих виборах були українські кандидати, але вони завжди програвали з уваги на відносно мале зацікавлення українських громадян власними громадськими справами.

Володимир Пітьо

В. Пітьо закінчив навчання у Католицькій школі св. Івана в Нюарку, а відтак в Сітон Гол Коледж, де студіював політичні науки. Правничі студії закінчив у Правничій школі в Кентакському университеті, де в 1969 р. одержав науковий степень доктора юридичних наук. Він є співласником адвокатської фірми зі своїм братом Романом, а одночасно працює як правничий консультант в Гартфорд асекураційній компанії.

У своїй програмі В. Пітьо наголошує плян запровадження навчання української мови у Ірвінґтонській шкільній системі, а також затруднення в школах українських учителів.

Його кандидатуру офіційно підтримує газета „Ірвінґтон Геральд" та всі українські організації Ірвінґтону. Його прізвище буде третє на списку кандидатів.

ТРЕТЯ ЗАЛОГА „СКАЙЛЕБУ" ЩАСЛИВО ПОВЕРНУЛАСЯ НА ЗЕМЛЮ

Гюстон, Тексас. — У п'ятницю 8 лютого, третя залога „Скайлебу" щасливо повернулася на Землю. Приземлення відбулося згідно з пляном о год. 11.17 п. пол. У ночі з четверга на п'ятницю астронавти Джералд Карр, Вілліям Повґ і Едвард Гібсон перейшли зі „Скайлебу" до космічного корабля „Аполльо" і вони повернулися на Землю. Приземлення відбулося о год. 11:17 рано в п'ятницю, 8 на 11:17 рано в п'ятницю, 8-лютого, на Тихому океані, яких 180 миль на південний захід від Сан Дієго, Каліфорнія. Літаконосець „Ню Орлінс" має довести астронавтів до Сан Дієго. В тій частині Тихого океану заповідали на час приземлення неспокійну погоду, але космічні інженери запевняли, що жадної небезпеки для астронавтів немає.

Із приземленням на водах Тихого океану, третя залога „Скайлебу" закінчує своє рекордове 84-денне перебування в космосі. Перша залога цієї космічної лябораторії перебула в космосі 28 днів, а друга 59 днів. Третя залога, яка була запущена в космос 16-го листопада минулого року, пролетіла 34.5 мільйона миль. Під час перебування на „Скайлебі", астронавти Повґ, Каррі і Гібсон перевели ряд важливих дослідів. Наприклад, вони зробили понад 20,000 знімок із поверхні Землі, з яких можна вивчати стан лісів, занечищення повітр'я та води, обсервувати розположення мінеральних покладів, виправляти неточні мапи тощо. Космічні науковці зазначують, що, наприклад, протягом одногодинного фотографування поверхні Землі астронавти могли зібрати більше інформацій, як це могли б зробити науковці на Землі протягом кількох десятиліть. Крім знімок із Землі, третя залога має тисячі фотографій із Сонця, далековіддалених зір і комети Коговтека. Астронавти також виконали ряд медичних експериментів, наприклад, розсліджували вплив стану безваґомости на людський організм тощо.

Президент Ніксон погодився на дешеві „велетенські" кредити для СССР — твердить сенатор К. Кейс

Вашингтон. — Республіканський сенатор Клифорд Кейс з Ню Джерзі видвигнув обвинувачення проти Державного Департаменту, мовляв, Департамент нелеґально заховав у таємниці перед Конґресом інформації про договір між ЗСА і СССР, на основі якого уряд президента Ніксона зобов'язався забезпечити Совєтський Союз „велетенською сумою" кредитів за зниженими коштами. Цей договір мав бути підписаний ще 18 жовтня 1972 року, як наслідок вершинної зустрічі президента Ніксона з Брежнєвим в Москві, але про цей договір Конґрес ніколи не був повідомлений. Згідно з законом, кожний міжнародний договір того роду має бути предложений Конґресові до 60 днів від часу підписання. У цьому конкретному випадку договір увійшов в силу, принаймні щодо деяких частин, але про це Конґрес не був повідомлений.

Згідно з інформаціями сенатора Кейса, у висліді цього договору Експортово - імпортовий Банк вже погодився позичити СССР 500 мільйонів долярів на 6% і ця позичка ще буде збільшена. У міжчасі, президент Ніксон у своєму річному економічному звідомленні Конґресові поінформував, що торгівля ЗСА з комуністичними країнами збільшилася з 600 мільйонів дол. в 1971 році до 3,1 більйона долярів в 1973 році. У звідомленні говориться, що, не зважаючи на всі труднощі на відтинку відпруження між ЗСА і СССР, „якщо процес відпруження буде продовжуватися і поширюватися, то є підстави надіятися на кращі вигляди на збільшення торгівлі".

Речники транспортної індустрії та Уряд прийшли до порозуміння, але водії можуть ще відкинути цей договір

Вашингтон. — У четвер, 7-го лютого, лідери страйкуючих незалежних водіїв і власників вантажників прийшли до порозуміння з речниками Уряду щодо компромісового договору та закінчення страйку, який розпочався 1-го лютого та охопив майже всі стейти. Але невідомо, чи цей договір ввійде в життя, до по багатьох містах Америки водії та власники вантажників того вечора відбули наради, на яких відкинули цей компромісовий договір. Уряд був погодився збільшити постачання пального Дізеля та дозволити водіям перекинути на компанії, які їх наймають, підвишки в коштах цього пального. Але водії вимагають, щоб ціни на пальне Дізеля були обнижені, а також щоб Уряд скасував теперішню максимальну швидкість на шляхах країни. Як відомо, Конґрес проголосував закон, який встановляє 55 миль на годину, як максимальну швидкість. Речники Уряду заявили, що ці вимоги водіїв не можливо задовольнити.

Дін позбавлений права виконувати адвокатську практику

Александрія, Вірджінія. — Джон Дін, колишній правний дорадник президента Ніксона, був у середу, 6-го лютого, позбавлений права виконувати адвокатську практику. Лава 3-ох стейтових суддів видала рішення, що з огляду на „неморальну, нічим не виправдану та непрофесійну поведінку" Діна в спробах затаїти Вотерґейтську аферу, він негідний бути адвокатом у стейті Вірджінія. Вимогу, щоб Діна позбавити права виконувати адвокатську працю, внесла до суду Адвокатська Палата Вірджінії, яка закидає йому, що він затаював інформації, намовляв свідка фальшиво присягати, уповноважував других платити хабарі вломникам до головної кватири Демократичної партії, щоб запевнити мовчанку цих вломників, а також, що присвоїв гроші, призначені на виборчу кампанію президента Ніксона. Як відомо, Джон Дін під час свідчення перед Сенатською Вотерґейтською комісією твердив, що президент Ніксон був причетний до спроб затаїти Вотерґейтську аферу. Ці твердження Діна заперечив Білий Дім, а також ряд свідків, які були покликані Сенатською комісією.

У Великобрітанії відбудуться вибори до парляменту

Лондон. — Затяжна криза на відтинку брітанських вуглекопів, які заповіли загальнокрайовий страйк, допровадила також до урядової кризи і спонукала прем'єр-міністра Гіта розв'язати передчасно парлямент та розписати нові вибори, що відбудуться вже 28 лютого. Засаднично, консервативний уряд прем'єр-міністра Гіта не був зобов'язаний розв'язувати парляменту і розписувати нові вибори, бо до кінця каденції цього уряду ще оставалося вісімнадцять місяців часу. У своєму зверненні до населення Великобрітанії прем'єр-міністер Гіт заявив, що рішаючися на нові вибори, він хоче дати усьому населенню можливість висловитися у важливому питанні про те, хто властиво є управнений рядити країною. Він теж закликав усіх брітанців дати у недалеких виборах належну відповідь „скрайним елементам", які прагнуть накинути свою волю цілій країні. „Вибори дають вам, всьому населенню, нагоду висловитися і заявити вуглекопам і всім тим, які користуються подібною силою: часи важкі, ми всі находимося у цьому самому човні і якщо ви нас тепер затопите, то ми всі разом потонемо", заявив прем'єр-міністер Гіт. Загально надіються, що вислід виборів буде дуже близький, а сама виборча кампанія буде досить гостра. Немає сумніву, що робітничі профспілки кинуть всі свої зусилля на це, щоб не допустити до перемоги консерватів, даючи максимальну підтримку лейбористам під проводом Гаролда Вілсона, який вже виступив з обвинуваченням прем'єр-міністра Гіта у намаганнях боротися з інфляцією коштом робітничих мас. При розв'язанні, брітанський парлямент нараховував 322 консервативних послів, 287 — лейбористських, 11 — лібералльних і 10 представників менших груп чи незалежних.

Переговори між державами НАТО і Варшавського Пакту виявили великі протирічності

Відень. — Від 30 жовтня 1973 року тут ведуться переговори між представниками держав НАТО і Варшавського пакту і, як тепер виявляється, одиноке досягнення дотеперішніх розмов є це, що обидві сторони узгіднили терени, на яких будуть стаціонувати значно обмежені збройні сили. Идеться тут про Голляндію, Люксембурґ і Західню Німеччину по боці НАТО, а про Східню Німеччину, Польщу і Чехо-Словаччину по боці Варшавського пакту. СССР відмовляється вивести свої війська з Угорщини. Не досягнуто погодження щодо розмірів обмеження збройних сил, бо обидві сторони мають цілком різні проєкти щодо цього, при чому, коли мова про СССР, то, як заявив один західній експерт, „росіяни говорять про паритет на відтинку атомного стратегічного узброєння, але хочуть зберегти, а то й збільшити свою мілітарну і політичну перевагу в Европі". Знову ж совєтський речник заявив, що західній проєкт є „містифікацією", мовляв, західні держави „хочуть продовжувати переговори, щоб не допустити до зменшення збройних сил і щоб підважити совєтську позицію у Східній Европі". Засаднично, західні пропозиції зводяться до того, щоб збройні сили обох бльоків зменшити до 700,000 вояків для кожного бльоку, при чому совєтські війська мають бути відтягнені зі Східньої Німеччини, Польщі і Чехо-Словаччини. СССР пропонує зменшити збройні сили НАТО і Варшавського пакту на 15 відсотків, тобто до 850,000 вояків для НАТО і до 1,150,000 вояків для Варшавського пакту, пропорційно до актуального стану. Така розв'язка, очевидно, забезпечила б військову совєтську перевагу в Европі, про що в першій мірі Москві фактично йдеться.

Ватикан міняє форму сповіди

Рим. —. — Ватикан, а зглядно Конґреґація для справ віри повідомила в середу, 6-го лютого, про зміну форми сповіди в Католицькій Церкві. Не як досі вірні були зобов'язані відбувати сповідь, придержуючись індивідуальної форми, але сповідь мала б відбуватися спільно. Священик читає від повіді місця з біблії і Євангелія, вичислюючи при тому головні гріхи, а вірні, моляться, збуджують в собі почуття жалю, просять прощення за заподіяний гріх. Опісля підходять до священика і дістають розгрішення, тобто прощення гріхів, і можуть приступити до Святого Причастя. Офіційний представник Ватикану заявив пресовим кореспондентам, що бажанням Церкви є більш узмістовнити форму сповіди, викликаючи в людини справжнє примирення перед Богом, а не як тепер тільки признання за гріхи.. Давня форма індивідуальної сповіди буде задержана для тих, які бажають собі цього. Реформа способу сповіди, як твердять у Ватикані, може привернути багатьох вірних, а навіть людей інших релігій назад назад до Церкви.

Президент Ніксон називає кандидатів на свого наступника

Вашингтон. У середу, 6-го лютого, президент Ніксон назвав 4-ох членів Республіканської партії, які, на його думку, були б добрим кандидатом на пост президента ЗСА в 1976-му році. Промовляючи під час сніданку з групою республіканських конґресменів, Президент сказав, що він думає, що найкращі вигляди на здобуття номінації мають віцепрезидент Джералж Форд, каліфорнійський губернатор Роналд Ріґен, колишній нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер і колишній демократичний губернатор Тексасу Джон Коннелі, який в 1972-му році перейшов до Республіканської партії. Як відомо, опитування, переведене Інститутом Ґаллупа на початку січня ц. р., також виявило, що ці 4 політичні діячі мають найкращі шанси здобути номінацію Республіканської партії. Під час сніданку з групою республіканських законодавців Президент також заявив, що, на його думку, Республіканська партія вийде краще в наступних виборах, ніж передбачають деякі коментатори та законодавці. Думають, що цим твердженням Президент хотів, між іншим, заперечити заяву республіканського сенатора Беррі Ґолдвотера, який 22-го січня сказав, що з огляду на Вотерґейтську аферу кожний кандидат Республіканської партії в цьогорічних виборах може втратити до 10 відсотків голосів.

Кардинал Міндсенті заявляє, що він „добровільно не резиґнував" з головства Католицької Церкви в Угорщині

Відень. — Повідомлення Ватикану про „відхід у стан спочинку" кардинала Йозефа Міндсенті, голови Католицької Церкви в Угорщині, як виявляється, було подане без узгіднення з кардиналом, який опублікував свою заяву, стверджуючи, що він не „резиґнував ані зі свого архиєпископського уряду, ні зі становища голови Церкви в Угорщині. Це рішення зробила на свою руку Апостольська Столиця". Секретар кардинала Міндсенті, повідомляючи про його заяву, відзначив, що опублікування заяви мало на меті усунути будь-які невірні інтерпретації ватиканського повідомлення, мовляв, відхід кардинала у стан спочинку був з ним узгіднений. Ніякого обміну листами, ні консультації в цій справі між Ватиканом і кардиналом не було. Перед виданням своєї заяви кардинал Міндсенті мав довшу розмову з папським нунцієм у Відні, але ніяких подробиць про цю розмову ні одна зі сторін не подала. Як виявляється, Ватикан вже призначив апостольським адміністратором Ештерґонської архидієцезії архиєпископа Ляшльо Лекая. У заяві Кардинала поновно підкреслюється, що „Угорщина і угорська Католицька Церква не є вільні" і що церковну адміністрацію на сучасному етапі цілком контролює комуністичний режим, який вирішує про висвячування священиків, призначування єпископів тощо. Не критикуючи прямо Ватикану, кардинал Міндсенті у заяві виразно стверджує, що назначування єпископів і апостольських адміністраторів без привернення Церкві в Угорщині свободи ніяк не розв'язує проблем, перед якими там Церква найшлася. „Інсталяція «священиків миру», — стверджується в заяві' — на відповідальних становищах підриває довір'я серед священиків і вірних до найвищого церковного керівництва" (тобто Ватикану). Серед таких серйозних обставин кардинал Міндсенті не міг зрезиґнувати".

В Університеті Індіяни відбудеться курс викладів про дисидентський рух в Україні

Блумінґтон, Індіяна. — У весняному семестрі 1974 року в Університеті Індіяни, в рамцях Російського і Східно-Европейського Інституту буде відбуватися курс викладів про суть і характер дисидентського руху в Україні. Вестиме цей курс відомий український правник проф. Юрій Фединський і в його програмі будуть використані в основному праці Ярослава Білінського „Друга Совєтська Республіка: Україна після Другої світової війни", Майкела Бравна „Фермент в Україні", Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація" та Івана Коляски „Освіта в Совєтській Україні" і „Два роки в Совєтській Україні". Завдання курсу, що матиме характер студійних семінарів, подати історичну перспективу початків і розвитку Української ССР від 1920 років по сьогодні, проаналізувати критично погляди дисидентів на совєтську національну політику в світлі теоретичних писань Маркса і Леніна, розглянути різні ділянки дисидентської думки, в тому числі політику, економіку, культуру, літературу й мову і встановити тенденції розвитку взаємин між різними національними дисидентськими групами в Совєтському Союзі. Студенти, які братимуть участь в цьому курсі, будуть писати відповідні семінарські праці і їм будуть зараховані за вислухання курсів три кредити. Буде відбуватися курс (Джей 420) п. н. „Дисидентська думка в Совєтській Україні" у конференційній залі Фостер Квада). Ближчі інформації можна одержувати в д-ра Ю. Фединського у Блумінґтоні — тел. 7-9666.

У Вашинґтоні відбудеться світова антикомуністична конференція

Вашингтон. — Бюро Американської ради за світову свободу інформує, що тут в днях 8-11 квітня відбудеться світова антикомуністична конференція з участю понад 300 делеґатів і спостерігачів від різних антикомуністичних організацій, які є активні у 65 державах світу. Темою цієї сьомої конференції Світової Антикомуністичної Ліґи є „мир — це свобода і справедливість для всіх". Почесними співголовами конференції будуть сенатор Джессі Гелмс і конґресмени К. Заблоцкий та Філіп Крейн. В часі конференції передбачені виступи Вільяма Баклея мол., Натана Роса з Ліберії, сенатора С. Харпа з Чіле, д-ра Ган Ліґ-ву з Тайвану, М. Лазо з Куби та Сузанни Лабін з Франції. Президентом Світової Антикомуністичної Ліґи є проф. Р. Ґерро з Мехіко.

Книжка І. Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?" вийшла російською мовою

Ню Йорк. — Відому широко у світі працю провідного українського совєтського дисидента, літературного критика і публіциста Івана Дзюби, що була написана й розповсюднена в Україні 1965 року під назвою „Інтернаціоналізм чи русифікація?" і перевидана українською мовою на еміґрації і потім у перекладі на англійську та італійську мови, видано тепер також і в перекладі російською мовою для ознайомлення з нею російської еміґрації як також тих громадян західніх держав, які читають по-російськи. Появилося російське видання „Інтернаціоналізму чи русифікації" у видавництві „Сучасність" як число 14 (33) його Суспільно-Політичної Бібліотеки та число 8-ме включеної в неї серії „Документи". Видано цю працю на 303 сторінках друку в порозумінні з Фондом ім. Герцена в Амстертамі, з обкладинкою Любослава Гуцалюка і з портретом автора. В передмові від видавництва подані інформації про Івана Дзюбу і його долю, як також про історію названої праці і її видань. Наприкінці надрукована біографічна довідка про автора. Як відомо, Іван Дзюба був засуджений у березні 1973 року на п'ять років ув'язнення і в листопаді 1973 р. звільнений після того, як він погодився під тиском КҐБ покаятися за свою діяльність і засудити свої погляди. Тепер Іван Дзюба перебуває „у відрядженні" на різних індустрійних виробництвах і пише репортажі про їхні досягнення. Книжку І. Дзюби російською мовою можна набувати у Mr. G. Lopatynski, 875 West End Ave., Apt. 14 B. New York, N. Y. 10025. Ціна 7.95 дол.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Немає меж, ні стриму

Широко розгорнена останніми тижнями у совєтській пресі наклепницька кампанія проти Александра Солженіцина і його книжки „Архіпелаг ГУЛаг" може бути вимовним прикладом того, до якого звиродніння довела комуністична ідеологія и система не тільки залежних від режиму чиновників и апаратників, але и представниківтак званої творчої інтелігенції, між ними письменників і мистців з видатним іменем і творчим доробком. Особливо ж показово виглядають з цього погляду „світочі" совєтської „багатонаціональної" літератури, що виступили із своїми заявами проти Солженіцина в офіційному органі Спілки Письменників Совєтського Союзу „Літературная газета", за 23 січня ц. р. надрукованими під заголовком „Атпор літературному власовцу".

Взяли участь в цьому жалюгідному видовищі такі видатні діячі російської й інших національних совєтських літератур, як Сєргей Міхалков, російський поет і драматург, син видатного російського науковця, багаторазовий лавреат державних премій СССР й автор гимну Совєтського Союзу, Пятрусь Бровка, провідний білоруський поет, член - кореспондент Академії Наук БССР, Олесь Гончар, український прозаїк, недавній голова Спілки Письменників України, Григор Абашідзе, грузинський поет і романіст, та Олег Смірнов, який із ближче невизначених „націоналів". Як виходить із змісту їхніх виступів, надрукованих у „Літєратурной ґазєтє", ні один з них не то що не читав нової книжки Солженіцина, але є не бачив її на очі. Але ж це не перешкоджує цим „творцям" совєтської літератури лаяти Солженіцина „зрадником", „відщепенцем", „наклепником" чи й навіть „палієм війни", відсуджувати його від людської і національної чести тощо, а все тільки за те, що він посмів виявити велику частину правди про страхітливу совєтську концтабірну і тюремну дійсність, що її жертвами стали десятки мільйонів людей.

А вже самого дна злоби й забріхання досяг відомий донедавна й у ЗСА „прогресистський" поет Микола Тарновський, який „за шмат гнилої ковбаси" совєтської продав і свою честь і сумління. У своєму „виступі", надрукованому в київській „Літературній Україні" з 22 січня ц. р. п. н. „Проклятий народом", М. Тарновський називає Солженіцина „мерзенним паплюжником", „запроданцем", „зрадником" який вихваляє фашистських недобитків — власовців, бандерівців і сучасних горил чілійської хунти", не зважаючи й на те, що в книжці Солженіцина ніже слова немає про ні про Чіле, ні про чілійських націоналістів, бож стосується „Архіпелаг ГУЛаг" тільки Совєтського Союзу і тільки 1918-1956 років".

Справді таки — немає меж ні стриму совєтським холуям у їхньому забріханні.

Брак належної застанови

На днях Редакція одержала „комунікат ч. 1", виданий в Торонті „Комітетом оборони Валентина Мороза". У супровідному листі з 4 лютого є прохання цей комунікат опублікувати. Ані комунікат, ні супровідний лист ніким не підписані, хоч є згадка, що нібито цей „Громадський комітет" оформився „під патронатом СКВУ і ЦЕСУС". У самому ж комунікаті закликається „до патронату над Комітетом . . . Крайові Централі у вільному світі під загальним патронатом СКВУ", а одночасно апелюється до всіх громадян включитися в працю Комітету та піддержувати морально і матеріяльно осягнення його цілей". На закінчення, в комунікаті є навіть мова про заплановану демонстрацію під будинком совєтської амбасади в Оттаві.

Не оспорюючи в ніякій мірі ваги справи, тобто конкретних заходів щодо полегшення долі ув'язненого українського діяча Валентина Мороза, чи щодо його звільнення з заслання з уваги на критичний стан його здоров'я, хочеться звернути увагу на виключно формальний аспект справи. Досі, наскільки нам відомо, не було ніякого повідомлення компетентних чинників Секретаріяту СКВУ про покликання такого „Комітету оборони Валентина Мороза", чи про патронат над оформленим комітетом. Ніякого повідомлення в цій справі не видав також ЦЕСУС. Громадянство фактично нічого конкретного не знає, що це є цей „Громадський комітет", хто його очолює, перед ким він звітує за свою діяльність, тимбільше, що йдеться тут і про збирання фондів. Думаємо, що остаточно пора у таких важливих справах, чи при такого роду ініціятиві, покінчити з анонімністю.

Це один бік справи. Другий — патронат СКВУ і ЦЕСУС. Якщо справді так сталося, що Президія Секретаріяту СКВУ такий патронат свій дала, то це найпростіший шлях до повного знецінення найвищої громадської нашої установи, якою є СКВУ. ЦЕСУС чей же є складовою частиною СКВУ, а не „рівнорядним чинником". СКВУ повинен очолювати, чи давати свій патронат спеціяльним загальнонаціональним починам, а не кожній крайовій чи організаційній ініціятиві. Крім того, наскільки нам відомо, в системі СКВУ діє Комісія Прав Людини, яка має за завдання власне від імени СКВУ займатися того роду справами. Навіщо ж подвоювати і потроювати заходи на цих самих відтинках праці? Чи не краще було зосередити ці заходи на відтинку вже існуючої комісії і цю комісію активізувати?

Вважаємо, що того роду справи вимагають серйозної застанови при вирішуванні, а вже ніяк не можна дозволяти на це, щоб непродумані потягнення одиниць і груп зменшували авторитет нашого громадського координаційного центру — Світового Конґресу Вільних Українців.

В Почаївській Лаврі влаштували шпиталь для умово-хворих

Москва. — Кореспонденти закордонної преси в Москві щойно тепер одержали копії листа, висланого групою монахів Почаївського манастиря на адресу керівника т. зв. Ради для справ культу Владіміра Курасдова. Лист був висланий в Москву ще у вересні 1973 р., але совєтська влада держала його в таємниці. В листі монахи скаржаться на різного роду шикани, що їх стосують різні органи влади, включно з міліцією, у відношенні не тільки до керівництва монастиря, але також до поодиноких монахів індивідуально. В монастирських будинках „власті" влаштовують забави, заклали клюби, частину приміщень перетворено на антирелігійний музей, а вкінці, перероблено один найбільший будинок монастиря і перетворено його на шпиталь для умово-хворих. Письмо до Куроєдова підписав Ігумен манастиря і сім монахів.

М. Мельник

ПОБОЖНІ БАЖАННЯ І ДІЙСНІСТЬ

У недавній своїй статті у „Свободі" В. Шандор вияснив нам, чому ми маємо тішитись, що УССР є членом Об'єднаних Націй. Чимала група українців його думки поділяє. Та, коли приглянутись блежче до їхніх аргументів, тоді не можна позбутись враження, що вони вітром підшиті і з психологічної точки погляду є висловом потапаючого, що хапається за останню соломинку в надії, що вона йому чимось допоможе.

Розглядаючи ту проблему, мені здається, що нам треба дивитись принаймні на три найбільш основні речі.

1) Чи членство УССР в ОН є фіктивне, чи дійсне?

2) Як дивляться на ту справу не-українці?

3) Чи, в загальному, членство УССР в ОН є корисне, чи шкідливе для українських визвольних змагань?

Автор каже, що „УССР посідає всі три основні атрибути міжнародного права, потрібні для міжнародної підметности: визначену територію, населення й уряд". УССР, на його думку, вправді має обмежену суверенність, та „в міжнародному світі завжди існували й існують певні форми суверенної залежности від інших, сильніших держав. Розміри такої залежности в данім випадку не є суттєві".

Що за нонсенс! Як можна пропонувати українському суспільству думку, що УССР має обмежену суверенність? Як можна адміністрацію УССР трактувати урядом?

Найбільш основним критерієм не обмеженої суверенности, а мінімальної політичної автономії, це спроможність адміністрації принаймні у дрібних справах діяти проти волі суверена. Нам всім відомо, як багато під тим оглядом може робити адміністрація провінції Квебек у Канаді чи губернатор хоч-якого стейту Америки. Та нам було б цікаво почути від автора, в яких ділянках адміністрація УССР може діяти проти волі Москви? Чому витрачувати час на розробку утопійних теорій про обмежену суверенність УССР? Чи не краще було б, коли б прихильчики тієї теорії нарешті повідали нам, коли „уряди" УССР безкарно щонебудь зробили, що було б незгідне з волею уряду СССР? Як може перший секретар КПУ робити те, що українці хочуть, коли українці не мають найменшого впливу на його вибір? Вони теж не можуть нічого зробити, коли його з посади усувають. На тому пості може бути і неукраїнець і до того найбільший ворог українців. І тому „уряд" УССР не є ніяким урядом. Це є звичайні урядовці російської імперії, назначувані урядом СССР.

Тому теж представники УССР є і формально і дійсно представниками не України, але СССР. Коли Щербицький не є представником України, тільки урядовцем імперії, тоді й делегація УССР не може бути представником України в ОН. В тому самому сенсі представник України не може підписувати ніяких інтернаціональних договорів тому, що Україна таких представників не має. Існують тільки представники уряду СССР, хоч часом і під найбільш дивовижними плащиками. Мені видається, що принаймні українці повинні ті речі краще розуміти, як будь-хто інший. Українці повинні зрозуміти, що термін „уряд УССР" так само добре окреслює правдивий стан речей як термін „народна демократія в СССР".

Прихильники „обмеженої суверенности" жонглюють натяками на міжнародне право та на державних мужів Заходу. Біда тільки в тому, що вони цитують речі, які до тієї справи безпосередньо не відносяться або поіменно не цитують ніякого авторитету з тієї ділянки. А нам багато цікавіше було б почути конкретні становища в справі України, як натяки і довільні інтерпретації та здогади. Таких авторитетних заяв прихильники „обмеженої суверенности" УССР не цитують, бо їх майже немає. Коли ж та справа недавно вийшла наверх у зв'язку з членством націоналістичного Китаю в ОН і дехто домагався виключення УССР з ОН, тоді посол ЗСА до ОН заявив, що присутність делеґації УССР в ОН це така сама фікція як і те, що уряд Формози є репрезентантом Китаю. Це й є дійсний підхід західніх урядів до „обмеженої суверенности УССР".

Є теж дуже мало людей на Заході, які вважають, що Сталін зробив УССР членом ОН тому, щоб подобатись українцям. Він зробив це передусім тому, щоб дістати в ОН більше голосів. Він з українцями у тих часах цілком не мав потреби рахуватись. „Босами УССР" були тоді Хрущов, Каганович і Мельников. Чи хтось із тих людей міг запропонувати Сталінові, щоб він зробив УССР членом ОН, щоб здобути симпатію українців? Коли б Сталін дійсно хотів здобути симпатію українців, тоді на постах першого і другого секретаря КПУ не були б вище згадані люди.

Деяким людям тяжко теж зрозуміти, що представництво УССР в ОН приносить українським визвольним змаганням багато більше шкоди, як користи. Людям тим видається, що увесь світ бачить назву „Українська ССР" в ОН і таким чином знає, що українці — це не етнографічна маса, а державний народ. Хто ж це є той світ? Адже ж немає в ОН ні одного дипломата, який міг би навіть на хвилину припустити, що українські делеґати заступають інтереси УССР так, як це роблять, наприклад, польські делегати. Який український делегат міг би зайняти становище незгідне із становищем СССР? Та це ж неможливе! Якби він це зробив, тоді це був би його останній виступ в ролі делеґата УССР.

Те саме з загальною публікою Америки. Пересічний громадянин ЗСА цікавиться делеґатами УССР так само, як він цікавиться делеґатами Білоруської ССР. Чи ми, українці, цікавимось делеґатами Білоруської ССР? Чи присутність делеґатів БССР в ОН робить на нас враження, що Білорусь — це не етнографічна маса, а державна нація? Очевидно, що такого враження на нас ця делеґація не робить. Тим менше цікавиться тією проблемою пересічний американець.

Нам варто теж зауважити, що делегати УССР ніколи у важливих справах не є речниками СССР. А коли вони у якихось комісіях виступають, то американська преса і телевізія або переважно ті виступи ігнорує, або якщо згадує, тоді говорить про них — цілком правильно — як про представників СССР. Отже, в який спосіб може пересічний американець дійти до переконання — на основі діяльности делеґації УССР — що українці це державний народ з обмеженою суверенністю. Про українців публічна опінія світу довідується завдяки Морозам, Дзюбам, Чорноволам і Шухевичам, і коли б делеґації УССР в ОН не було, тоді вільним українцям було б багато легше поширювати того роду вісті.

Та хоч і як ніхто на українську делеґацію уваги не звертає, тоді все ще залишається одне додаткове питання. Чи українська делеґація здобуває для українців симпатію, чи ворожість і зневагу? Підозріваю, що багато людей дивиться на тих людей як на російських слуг, які слухняно роблять все, що їм кажуть, навіть і тоді, коли їхня праця приносить щонайбільшу шкоду їхнім же землякам.

Та, мабуть, найбільшу шкоду чинять представники УССР в ОН, що вони допомагають росіянам втримувати серед українців ілюзії, що ми все таки щось маємо. Вони теж невтралізують конкретні заходи вільних українців в обороні інтересів їхніх земляків. Коли вільні українці повідомляють членів ОН про незаконні арешти і засуди українських інтелектуалів, тоді совєтська „українська" делеґація називає це заходами гітлерівських недобитків в обороні таких же злочинців в Україні. Коли вільні українці нарікають в ОН на русифікацію, тоді „українські" делеґати заявляють, що українська культура ніколи ще так буйно не розцвітала, як в УССР. За словами тих делеґатів українці — це найбільш щасливі люди. Вони

(Закінчення на стор. 3-ій)

Маріян Коць

ЗАКОНИ І НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ

У зв'язку з Другим СКВУ появляються в українських часописах статі, які висловлюють погляди громадян на суспільно-громадські справи. Це наскрізь демократична дискусія, яка може спричинитися до покращання внутрішніх відносин у громадському секторі на наших поселеннях. Це тим більше важливе, бо за чверть століття політичні партії замість організувати, адмініструвати, унапрямлювати, розбудовувати суспільно - громадські установи — занедбали дотогочасні надбання. Сталося добре, що цілий цей сектор створив світову надбудову, чим, найправдоподібніше, врегулюється і відновиться наша громадська діяльність.

Отож, слідкуючи за дискусію, маємо часто враження, що пишуть статті люди, які, немов би, ділово не були в крутежі українського життя, але спостерігають його з домашніх, або поза - українських позицій.

Мислити про нас у розсіянні, про наше ставлення до України, вимагає, на нашу думку, переоцінки деяких понять. У цій статті займемося двома. Хто є українцем, хто має право говорити про українські справи, кого повинна слухати українська громада? Хто є українська громада? Друге: як втримувати відношення громадянина до громади?

Було так, що українцем уважали людину, яка висловлює свої думки мовою й уважає себе українцем. Така особа не мусить ані працювати в українському житті, ані трудитися для добробуту української громади. Часто вистачає співучасть у формі річного датку, аби дати право на українське громадянство. Тим часом, виховалося покоління дітей еміґрантів, які не вживають української мови і не вважають її матірньою. Поважна частина відцуралася громади,хоч стоїть близько Церкви і там, так нам виглядає, веде „антиукраїнську" діяльність, здушуючи деколи все, що має посмак українства. До цієї групи приєднуються діти нових еміґрантів, які, знову, не через прірву поколінь, але через брак доглибинного знання, ставляться зневажливо до українства або й кплять собі з нього. Стається це в час, коли ми бідкаємося над придбанням для нашої справи приятелів. Коли ведемо пошуки, витрачаємо гроші, тут, під нашим таки боком, зазнаємо поразки. Цей шкідливий стан позбавляє нас часом цінних одиниць, хоч, знаходяться поміж молодим поколінням також особи, які віддано, одверто і щиро зайняті у наших громадах.

Виглядало так, наче б ми були наставлені на якість і не розраховували на кількість. Може це й добре було б, але покищо нема достатньо такої якости, яка промінювала б своїми інтелектуальними здобутками і наснажувала довкілля до витривалости у труді. Приходиться, тому, думати про збереження маси — кількости. Іншими словами, до першочергового завдання треба вирішити — хто має законне право називати себе українцем? І, мабуть, не буде тут вирішеною сама матірня мова. Беручи під увагу нюанси побуту й умов, у яких живуть українці в розсіянні, українство шукатиме ширших рям для цього оформлення. Питання права називати себе українцем вирішуватиметься не тільки за внутрішніми переконаннями особи, але в першу чергу за походженням батьків. На нашу думку, дитина, яка родиться від української матері,уважається українцем. Хіба, що з часом, вона сама відцурається цієї принципової справи. Доволі часто накидаємо українцям, які не володіють українською мовою, дивний ярлик, який пізніше переходить у комплекс, або відштовхує від українства, або переставляє у прихованого „ворога" українських інтересів.

В різних країнах світу наявна тенденція до уніфікування народностей, через ліквідацію тих, які тому піддаються, слабших, покірніших. І хоча постають нові африканські нації, то не означає воно нічого іншого, як застосування формули діленя й панування, а не заперечення нашого твердження. Сприяють уніфікації полегші переїзду кордонів, міжнародні зустрічі молоді, спільні торговельні ринки. Великий вплив на послаблювання національних хребтів має популярна музика вживання наркотиків, впливи різних екзотичних вірувань і релігій, пляномірно заціплювані тим, хто легше піддається винародовлюючим впливам. Що тенденція уніфікації є плянова, потверджує внутрішня політика СССР і совєтизація народів при мовчазній згоді „цивілізованого" світу. Цим течіям і впливам, на нашу думку, може протиставитися українська жінка - мати. Вона має почуття цієї історичної відповідальности, що її чоловіки, інколи, міняють на особисті вигоди чи почесті.

При наявності мішаних подруж, приймаючи материнське походження за підставу до права на українську приналежність її наслідства, можна мати надію, що тут більшість збереже себе при українстві.

—

Друга справа, гідна негайної уваги це — ставлення українця до українця. Як це не дивно, але у межових ситуаціях загроз — українці горнуться і мають до себе співчуття, несуть собі допомогу, організуються. У щоденному внормованому побу-

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

БІДА З ПАЛЬНИМ

Уже пізно, по всіх Святах, принесла пошта листок з України з різдвяним привітом... Журяться там наші рідні так, що й не доведи, Господи! Турбуємося Тобою, Братіку, — пише нестра Олена. — Снишся Ти нам усім за гергою, що своїй отакий блідий та сумний і трусишся...„ (в цьому місці колега Понеділок додав би: „як телячий хвіст"). Та ми знаємо, ги радше здогадуємось, гому Ти трусишся, — продовжує тужити сестра; — там же у вас, в Америці, холодно, пального немає, бо мало нафти, а дрівець звідки дістанеш у такому великому місті, як Ню Йорк, та і гим ти їх з ліса позвозиш, коли бензини не хватає!"

„А в нас — ударила в бадьорий тон дорога сестриця — бензини доволі, тільки легкових машин подавай, то було б більше аварій на дорогах. І нафти є досить, хочеш — бери й 10 літрів, не так, як колись, в кооперативі, давали півкватирки за яйце. Тільки з водою виходить нестага... Тобто, по селах ще ні, але у Львові — води мало, джерела, кажуть, повисихали. Львів тепер розрісся дуже великий, багато всяких заводів, інститутів, пікарень, тож труднувато все те водою забезпегити. Вже возили туди воду із Підмонастиря, але набрали забагато, аж шини під поїздом присіли... Тепер у Підмонастирі можеш вийти з вагону, закопати пішки на Волощину і там спокійно підождати, поки поїзд притриндається. Та при теперішній техніці — це просто дурниця; треба буде, то й з Місяця води дістанем"

„Та й ще була в селі перевірка по хатах, ги люди ще далі займаються самогонною самодіяльністю. Колись — то, правда, гонили й пили таку гару, аж око від неї біліло, а тепер мішли у нас напитки делікатної породи, що добуваються в шляхетних трубках, з державних спиртзаводів. Тим то під гас провірки, крім старих, мідних трубок і давно заліплених тістом баняків, нічого конкретного не знайшли. Тільки одна, старша віком дядина, збегула про перевірку; ехопила свій баняк і сховалася від органів до виходку, та при цьому напав її такий страх, що бабусенька оніміла. Але сховалася в пору і дар мови поволеньку до неї вернувся"

З написаного виходить таке резюме: бензина в них є, але автомашин замало, хоч аварій не бракує і при цій скількості, що є. Нафта в них є, але води замало, хоч для спиртзаводів покищо вистагає. Ну, то й слава Богу!

Ікер

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА СВІТЛИЧКА ВЧИТЬ ВАШУ ДИТИНУ ЩЕ ОДНІЄЇ МОВИ.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Мирослав Семчишин

УКРАЇНСЬКИЙ ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ

(Дискусія і результати)

(3)

Заки відповісти на питання, як має виглядати українська виховна система, як суцільний і продуманий виклад української педагогічної теорії і практики, треба собі з'ясувати, для кого цю систему маємо творити, хто буде нею користуватись, хто є той українець в умовах життя різних країн свого поселення, що уявляє він собою, яке його відношення до України — батьківщини його батьків, та до країни в якій проживає. Крім цього, коли ми прагнемо врятувати цю молоду, виставлену на загрозу асиміляції, українського походження людину, ми повинні створити такі, хоч би тільки теоретичні передумовини, які охоронили б її перед можливою кризою духового роздвоєння.

З'явилась отже потреба дати батькам-священикам-виховникам молоді і громадським діячам своєрідний дороговказ, тобто визначити природу збірної й індивідуальної душі української людини, вказати на її прикмети, якості та вартості і на її ролю і завдання, на її місце і обов'язки так супроти країни її батьків, як і країни свого поселення. Так зродилася ідея українського виховного ідеалу, яка впродовж останніх 10 років разом із проблемою збереження національної ідентичности і завершення Української Виховної Системи, займає уми дослідників і ще не вспіла дійти до свідомости ширшого українського загалу.

На першій Світовій Виховно-Освітній Сесії у 1967 р., з участю представників Церкви, шкіл, організацій молоді, учительства, було поставлено на обговорення три проєкти Виховного Ідеалу:

Перший проєкт д-ра Ярослава Рудницького (до речі хронологічно найстарший, бо ще запропонований у 1956 р.) звучав:

„Українець у діяспорі це — двомовна (українсько-іншомовна) істота, що гармонійно, синтезує своє українство з культурою довкілля і громадянством країни поселення".

Як бачимо, проф. Я. Рудницький, за професією відомий філолог, по-філологічному підійшов до цього питання, акцентуючи двомовність як перший основний показник українця у діяспорі. На дальшому місці він поставив справу синтетизуючої ролі культури рідної — з чужою, а вкінці справу своєрідної симбіози українського походження з чужим громадянством.

Ще більше лякомічну формулу запроєктував письменник Василь Софронів Левицький. За його визначенням — українець у діяспорі це —

„Гуманна людина громадських чеснот і українського духа".

Автор цієї формули, як бачимо, акцентує передовсім гуманість як основну прикмету української людини і в чотирьох дальших словах визначає її відношення до країни нового поселення (плекання громадських чеснот) і до України (український дух), тобто такої людини, яка плекає українство у всіх основних формах можливого вияву.

Ширше підійшов до цього питання педагог проф. Дмитро Козій (до речі всі три проєктодавці — є канадськими українцями), якого формула звучала:

„Повноцінний громадянин, вірний своїм предкам, діяльний член української спільноти, пов'язаний вузлами рідної мови і культури, творчий, з настановою збагачувати духові вартості українського народу, як для материка, так і для країни, в якій перебуває".

Останній проєкт доволі виразно дефініює всі основні признаки, якими повинен визначатися українець поза межами України і щонебудь коментувати тут зайво.

Кожний із цих трьох названих проєктів мав свої позитиви (а може й неґативи), і кожний з них вносив у концепцію УВІдеалу щось нового. Остаточно пленум Світової Виховно-Освітньої Сесії прийняв і затвердив формулу, яку ми цитували на початку нашої статті і яку ще раз пригадаємо:

«Українець у діяспорі – це повноцінний громадянин своєї країни, пов'язаний з українським народом вузлами української мови і культури, особистість якого визначається християнсько - етичними вартостями і творчою працею для України»".

5. Дальші досліди і нові формулювання:

Але на цьому, прийнятому 1967 р., формулюванні УВІ дослідження проблеми не закінчилося. Для деяких дослідників ця формула виявилась недостатньою, бо не відбивала усіх аспектів цього складного питання. З'явилась потреба її перевірити, доповнити, уточнити.

Зайнявся цим питанням голова Науково - Дослідної Комісії СКВОРади, — професор психології Ратґерського університету д-р Іван Головінський. Ще у листопаді 1972 р. виступив він на конференції Українського Соціологічного Інституту у Ню Йорку з доповіддю на тему „Духова криза і проблема збереження національного ідеалу", а в травні 1973 р. на конференції організованій НДКомісією СКВОРади, він вичерпно обговорив поняття ідеалу (лінґвістичне і філософічне), чинники, які формують виховні ідеали (як от релігія, філософія, геополітика), загально-людські і питомо-національні аспекти виховного ідеалу. А в дальшому д-р І. Головінський зупинився над сучасними виховними ідеалами (як от виключно християнському, ліберально - прогресивному, і комуністично - тоталітарному). Він проаналізував джерела українського виховного ідеалу (як, наприклад, літописи, народна творчість, Руська Правда, філософія Сковороди, творчість Шевченка, Франка, Л. Українки, Симоненка) й у висновках з'ясував, на яких принципах треба концептувати виховний ідеал українця у діяспорі. А принципи ці такі:

1. Християнська толеранція, як антитеза клясової боротьби і марксизму-ленінізму.

2. Етично-моральні варто-

(Закінчення на стор. 4-ій)

КОНВЕНЦІЙНІ ДЕЛЕГАТИ УНСОЮЗУ Й КАНДИДАТИ НА НИХ! СТАТУТ УНС ВИМАГАЄ, ЩОБ КАНДИДАТ НА ДЕЛЕГАТА „ВИЯВИВ АКТИВНУ УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ ТА РОЗВИТКОВІЙ ПРАЦІ УНС", А 80-РІЧНА ТРАДИЦІЯ ВИМАГАЄ ВІД КОЖНОГО ДЕЛЕГАТА ПРИДБАТИ ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ ЩОНАЙМЕНШЕ „ДЕЛЕГАТСЬКУ ДЕСЯТКУ" НОВИХ ЧЛЕНІВ УНС. ПОДБАЙТЕ ПРО НЕЇ НЕГАЙНО!

ҐРАДУАЦІЙНА ВИСТАВА

ІРМА ОСАДЦА

Олії і рисунки

YALE UNIVERSITY
School of Art and Architecture
NEW HAVEN, Conn.

Відкриття 12-го лютого 1974, 8:30 по пол.
Закриття 17-го лютого 1974, 5:30 по пол.

1924 ЛЬВІВ — НЮ ЙОРК 1974

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ НЮ ЙОРК

влаштовує лещетарську прогульку до

GRINDELWALD — SWITZERLAND

від 23 до 31 березня 1974 року

Кошти: лети Ню Йорк/Цюріх/Ню Йорк + податок — $292.00; приміщення і інші обслуги — $223.00, включають переїзди автобусом Цюріх/Ґріндельвальд/Цюріх. ▪ Першоклясний готель, двоособові кімнати з приватними лазничками ▪ Сніданки і вечері ▪ Лещетарські витяги на 7 днів ▪ Обслуги провідника.

Додатковий кошт: асекурація $3.75.
Приватна кімната додатково $24.00.

Зголошення за завдатком $100.00 від особи, принимається тільки до 22-го лютого 1974 року.

MR. OREST SLUPCHYNSKYJ
3 Haven Plaza ▪ New York, N.Y. 10003
Tel.: (212) 466-3104 — 9:00 AM — 5:00 PM
(212) 677-8054 — 6:00 PM — 12:00 AM

За вимогами летунської лінії група мусить мати не менше як 15 учасників.

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА СВІТЛИЧКА ВЧИТЬ ВАШУ ДИТИНУ ЩЕ ОДНІЄЇ МОВИ.

ДОПОВІДЬ СЛАВИ ҐЕРУЛЯК В НЮ ЙОРКУ

Союз Українок Америки — 1-ий Відділ в Ню Йорку влаштовує в суботу, 9-го лютого ц. р. о год. 6:30 вечора в домівці СУА, 108 — 2-га евеня в Ню Йорку — доповідь мґр Слави Ґеруляк, яка говоритиме на тему: „Значення музею".

ДОБРІ ВИГЛЯДИ НА УХВАЛУ ЗАКОНУ ПРО МІНІМАЛЬНИЙ ЗАРОБІТОК

Вашинґтон. — Обидві палати Конґресу ЗСА висунули пропозицію про зміну закону, який забезпечив би підвишку мінімальної заробітньої платні з 160 дол. до 2.00 дол. на годину. Сенатська підкомісія, яка була покликана для розгляду цієї справи, вже апробувала зміну, яка забезпечує 3.5 мільйонам робітників заробітню платню в сумі 2.00 дол. на годину.

ПОБОЖНІ БАЖАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

і росіяни це рідні брати і їм навіть на думку не приходить, що їм якась кривда діється. Це все видумки націоналістичних покидьків. Це і є правдиві завдання делеґатів УССР і треба мати дійсно буйну фантазію, щоб припустити, що або ті люди, або існування представництва УССР в ОН українським національним аспіраціям допомагають. Вони нам шкодять і того роду невтралізуючі протизаходи є багато більш ефективні, коли вони виходять з уст українців, зніж, коли б вони виходили з уст росіян.

І врешті — чи є реалістично припускати, що росіяни тримали б УССР в ОН, коли б це членство навіть в найменшій мірі допомагало українській визвольній справі? Я не думаю! Вони ж викинули Шелеста за „злочини" багато менших розмірів. І тому, коли хтось збирається робити петицію до Генерального Секретаря ОН, щоб УССР позбавити членства у тій організації, я буду вдячний, коли він звернеться до мене за підписом.

ДОПОВНЕННЯ ДО ІНФОРМАЦІЇ

В повідомленні про концерт коляд, пісень і танків на Асторії у вчорашньому числі „Свободи" пропущено два ансамблі, які візьмуть участь в програмі, а саме: „Молоду Думку" під дириґентурою Яри Кекіш і Студію українських народних танків і балету Уляни Кузинської-Шмериковської.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ — ВІДДІЛ в БОФФАЛО, Н. Й.
ділиться цією дорогою сумною вісткою, що 22-го січня 1974 р. відійшов у Вічність довголітній член Товариства

СВ. П.

Інж. ІВАН ГНОЙОВИЙ

народжений 27-го лютого 1889 р. на Полтавщині, дипломований інженер гидротехнік Української Господарської Академії в Чехословаччині, працівник УТГІ, провідник проєкційних робіт меліорації Полісся, учитель вищих технічних шкіл на Україні, ветеран армії УНР і активний громадський діяч.

ПОХОРОН відбувся в суботу, 26-го січня 1974 року в Боффало, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!

В пам'ять моєї ТІТКИ

бл. п. Ярослави з Стефановичів Музики

і

бл. п. д-ра Костя Паньківського

зложив 30.00 долярів на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД

БОРИС ДУРБАК

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ ВІДДІЛ 1-ий в НЮ ЙОРКУ
— влаштовує —

ЗАПУСТНУ ЗАБАВУ

в суботу, 16-го лютого 1974 року
У ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
140-142 Друга Авеню в Ню Йорку, Н. Й.
Грає знана в Ню Йорку оркестра „МРІЯ" під проводом БОГДАНА ХОМУТА.
Початок — год. 9-та веч.

ЦЕРКВА СВЯТОГО ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ в ТРЕНТОНІ, Н. Дж.
запрошує всіх на

ВЕЛИЧАВЕ ПОСВЯЧЕННЯ НОВОЗБУДОВАНИХ ЦЕРКОВНИХ ПРИМІЩЕНЬ

Відбудеться АРХИЄРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА, яку очолить
Високопреосвященніший Митрополит МСТИСЛАВ

Посвячення відбудеться 17-го ЛЮТОГО 1974 року о год. 10-ій ранку
1-ша год. — БЕНКЕТ 5-та год. — БАЛЬ
Грає ОРКЕСТРА „ДНІПРО" ОЛЕГА СТРОЦЬКОГО.
Адреса: 839 Yardville, Allentown Road, Yardville, N.J.

104-ий ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ в НЮ ЙОРКУ — влаштовує
в СУБОТУ, 23-го ЛЮТОГО 1974 р., початок о год. 9-ій вечора

ЗАПУСНУ ЗАБАВУ

в УНДомі, 140 2-га Авеню в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
Оркестра ДОМІНО — АННИ КУХТИ Вступ: дорослі $4.00, студенти $3.00

Дня 16-го лютого 1974 року
Hotel New York Hilton
Avenue of the Americas & 53rd St., NEW YORK, N.Y.
ЗАБАВА: год. 8:30 веч. — 3:00 ранку
Грає оркестра АМОР під керів. Миколи РОМАНЕНКА
Співає — ФРАНКО МАТЮК

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДЕБЮТАНТОК

та виступ квінтету ПЛАСТУНОК з Елизабету „КОНТРАСТИ"
на ТРАДИЦІЙНИХ ВЕЧЕРНИЦЯХ

„ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ"

Організація презентації дебютанток:
ІВАННА ГАНКЕВИЧ
ІОАХИМ ВИШНЕВЕЦЬКИЙ
Аранжер:
ПЕТРО КРАМАРЕНКО

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ОДЯГ ВЕЧІРНІЙ

Квитки можна набути:
АРКА, 48 Іст 7-ма вул. — GR 3-3550;
ЕКО, 145 2nd Avenue — AL 4-0888
ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ

В суботу, 16-го лютого 1974 р.
в GRAND BALLROOM
STATLER HILTON HOTEL
7th Avenue & 32nd to 33rd Sts.
New York City, N. Y.
Початок год. 8:30 вечором
Квитки і столи замовляти:
315 East 10th Street New York, N.Y.
Тел.: (212) GR 7-3084

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ
— влаштовує —

БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК СУМА

До участи запрошується всю Українську Молодь та Громадянство.

ГРАЄ ОРКЕСТРА п. Б. ГІРНЯКА
в складі 12-ти осіб.
- МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА: ТРІО „ТРОЯНДИ" — під керів. М. ФЕСЬО
- ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДЕБЮТАНТОК: ОЛЕНА ФУТАЛА і МИРОСЛАВ КЛИМКО

Зголошення Дебютанток в місцевих Осередках або в Головній Управі СУМА в Ню Йорку.

Український Конґресовий Комітет Америки презентує

КОНЦЕРТОВЕ ТУРНЕ УКРАЇНСЬКИХ ЕВРОПЕЙСЬКИХ АНСАМБЛІВ (СУБ) З ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Хор „Гомін"
Дириґент ЯРОСЛАВ БАБУНЯК. Акомпаньятор ВІЛЬЯМ ДЖОНС
Хор „Гомін" першун численних Міжнародних Фестивалів і т. д. — Носій української пісні в Европі останніх 25 років.

Народний балет „Орлик"
Хореографи: ДМИТРО ПАРАДЮК і МАРІЯ БАБИЧ
„Орлик" першун численних Міжнародних Фестивалів і т. п. Гідний представник українського танку в Европі за останні чверть століття.

Володимир Луців
(гість-артист)
міжнародної слави тенор і бандурист

БОФФАЛО — у СЕРЕДУ, 20-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 8-ій вечора
Заля: McKINLEY HIGH SCHOOL AUDITORIUM, 1500 Elmwood Avenue

РОЧЕСТЕР — у ЧЕТВЕР, 21-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 7:30 вечора
Заля: EAST IRONDEQUOIT CENTRAL SCHOOL, 2300 Ridge Road, E. Rochester, N.Y.

СИРАКЮЗИ — у П'ЯТНИЦЮ, 22-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 8-ій вечора
Заля: NOTTINGHAM HIGH SCHOOL AUDITORIUM
Meadowbrook Drive, Syracuse, N.Y.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ — у СУБОТУ, 23-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 6:30 вечора
Заля: CENTRAL HIGH SCHOOL, Ogontz & Olney Sts., Philadelphia, Pa.

НЮ ЙОРК — у НЕДІЛЮ, 24-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 4-ій по пол.
Заля: FASHION INSTITUTE, 225 West 24th St., New York, N. Y.
Квитки до набуття — Арка і Еко.

ЙОНКЕРС — у ВІВТОРОК, 26-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 7-ій вечора
Заля: УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
301 Palisade Avenue, Yonkers, N.Y.

ПІТТСБУРҐ — у СЕРЕДУ, 27-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 7:30 вечора
Заля: CARNEGIE MUSIC HALL, Forbes Ave., Oakland, Pittsburgh, Pa.

КЛІВЛЕНД — у П'ЯТНИЦЮ, 29-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 7:30 вечора
Заля: PARMA SENIOR HIGH SCHOOL AUDITORIUM,
6285 West 54th Street, Parma, Ohio

ДЕТРОЙТ — у СУБОТУ, 30-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 7:30 вечора
Заля: Гляди місцеві оголошення

ЧИКАГО — у НЕДІЛЮ, 31-го БЕРЕЗНЯ 1974 р., о год. 3-ій по пол. і 7-ій веч.
Заля: CHOPIN SCHOOL AUDITORIUM, Rice & Western Aves., Chicago, Ill.

- Квитки вступу можна набувати в кожній театральній залі у день концерту, як також наперед в українських книгарнях, крамницях, тощо.
- По концерті в Ню Йорку відбудеться за запрошеннями, зустріч з Гістьми в Українському Народному Домі.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

сті, як антитеза течіям діялектичного матеріялізму, атеїзму, бегевіоризму, нігілізму.

3. Любов до матірньої мови і культурних надбань.

4. Пошана національної й особистої гідности інших українців у діяспорі.

5. Пошана і толеранція культури країни нового поселення.

Так визначені тези про основні елементи, на яких можна формувати український виховний ідеал, були зворотною точкою в дальшому розвитку цього питання, яке полонило увагу дослідників впродовж стільки років. Це вже була солідно обґрунтована плятформа, на якій можна було зформувати новий Проєкт Українського Виховного Ідеалу. Базуючись на цих принципах, д-р І. Головінський випрацював такий Проєкт „УВІдеалу українця в діяспорі", і цей Проєкт був предложений і зачитаний учасникам конференції СКВОРади у Торонто 31 жовтня 1973 р і з незначними змінами і деякими невеличкими доповненнями був прийнятий і затверджений. Нижче містимо повний, досі формально не оголошений його текст:

„Українець, народжений поза межами України" в духовому й етнічному аспектах є в першу чергу українцем, пов'язаним історичними вузлами з країною своїх предків.

Як рівноправний громадянин країни поселення його батьків, в ім'я загальнолюдської справедливости й оборони гідности людини, він докладе усіх зусиль, щоб український нарід мав змогу свобідно розвиватися, на своїх рідних землях у своїй власній державі.

Щоб допомогти Україні, він доложить усіх зусиль, щоб зберегти сильною українську національно-етнічну субстанцію поза межами України. З цією метою він буде в першу чергу зберігати і плекати українську мову, як видимий знак і сполучник національної ідентичности. Він докладе усіх зусиль, щоб його особистість і характер розвивалися на українських вартостях і традиціях у противагу деструктивним течіям діялектичного матеріялізму, клясової ненависти і боротьби, нігілізму та анархізму.

Українця повинні характеризувати такі прикмети:

1. Любов до матірньої української мови й українських культурних надбань.

2. Пошана і толеранція поглядів усіх українців, що служать українській національній справі.

3. Плекання християнського світогляду, як антитези сучасним течіям матеріялізму, нігілізму й атеїзму.

4. Пошана для культури країн свого поселення".

5. **Висновки:**

Приведена формула, думаємо, буде визнана за загально-зобов'язуючу інтерпретацію поняття української людини в діяспорі, та якостей, якими ця людина повинна визначатися і яке має бути її відношення до України, української мови і до країни свого поселення і її — треба вважати за основу, на якій остаточно буде базуватися сума усіх наших організованих виховних заходів, що під назвою Української Виховної Системи — повинна бути визначена як свого роду конституція. Разом з тезами Української Виховної Системи, — формула Українського Виховного Ідеалу повинна стати дороговказом для тих усіх клітин нашого організованого життя, які покликані займатись вихованням і навчанням молодого покоління. А як ці теоретичні засновки перетворити у практичну дію, як довести їх до свідомости ширшого загалу, а передовсім виховників молоді, та як стосувати у практиці, це вже справа наших покликаних до цього організацій, які, згідно з постановами СКВОРади повинні під егідою СКВУ довести до льокального, крайового і міжкрайового маштабу координації, та створити такі передумови, щоб ці тези не залишились пустим звуком, а служили як слід українській людині і допомогли їй зберегти своє національне „Я".

(Кінець).

ЗАКОНИ І НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ті це відношення не є наладнаним. Злопомста, недовір'я, відсутність солідарности, господарчої співпраці стають наявними. Пишучи це, не маємо на думці конструктивної критики, ривалізації професій, політичних маніпуляцій. Ми говоримо про щоденне життя. Насувається думка, чи було б корисним складення Кодексу Українського Співжиття. Він був би морально зобов'язуючим для кожного українця без різниці його культурного чи соціяльного становища. Кодекс реґулював би відношення українця до: Церкви, родини, школи, молоді, культури, господарства, підприємств. Такий кодекс потрібний. Ми знаємо партійних лідерів, що пишуть про мораль, здобули довір'я української фінансової установи, потім подались у банкроти і завдали нашій установі втрат, і залишаються далі лідерами. Центрально поставлені особи цілком не беруть участи в житті українських установ.

Рідна школа веде навчання в чужому, міському будинку, бо їй українські таки чинники не дозволяють на ведення навчання в українському приміщенні. Прикладів такого відношення можна б наводоти в безконечність.

Кодекс у кільканадцяти точках дав би громаді право покликатися на нього, направляти порушення норм, чи став би притокою для провідних діячів розглядати причини невластивого співжиття одиниці з громадою, вигладжувати загострення виховними засобами, чи публічною опінією. Такого кодексу нема. Звичаєвого також. І як сказав хтось: у нас не можна бути скомпромітованим.

Це велика шкода, бо дехто у несвідомості, дехто не бажаючи вглиблюватися в ці питання — неґує співпрацю з українськими одиницями, або, що й гірше — і це трапляється найчастіше — будучи незв'язаним ніяким інтересом — своєю діяльністю, зневірою, підшептами тощо, підкопує репутацію осіб, установ, підприємств.

Живемо в часі для нашої нації найбільш загрозливім, межовім. Кожна зайва втрата відбивається на усій громаді. Нині, насправді через акутність ситуації, не можна мислити і розв'язувати питань одинцем. Ми не сміємо працювати в інтересі одиниці, одного підприємства, одної Церкви, школи, родини, організації, партії, установи. Мусимо дорожити кожною із них, бо завдяки тому, нашій зрілій самооборонній господарчо і культурно культивованій співпраці — ці інтереси зазублюватимуться і будуть виходити тільки і виключно на загально-українське добро. Тільки тоді ми будемо себе поважати; припиниться деструктивне балакунство, в'язатимуться пляни з реальністю і ми здобудемо повагу для себе. Нинішня повага до українства — це повага до скромної, чесної людини, але не співтворця і партнера у будові суспільства.

Наші противники виплекали породу безоглядних, у крові випробуваних активістів, які не нехтують нічим, аби добитися цілі — приниження українства. Тому наша поблажлива постава їм до вподоби. Утрудниться антиукраїнська діяльність, бо людина на найнижчому соціяльному чи культурному рівні відчуватиме відхилення від українського інтересу і розшифровуватиме протиукраїнську діяльність.

Через унормування співвідношення дійде до комасації підприємств, установ. Унаглядняться втрати. Ростимуть нові, потрібні нам установи, і не будуть дублюватися існуючі. Через унормування мислення, створення нових стандартів, відновиться довір'я молодої української люкини і вона включиться до співпраці, маючи в тому і свій власний інтерес — забезпечення свого існування.

Правда, ці дві проблеми мали б бути досліджені фахівцями, але таке дослідження мала б заініціювати центральна громадська установа — СКВУ, яка й рекомендуватиме постанови й рішення. А для цього крайня пора.

РАЦІОНУВАННЯ БЕНЗИНИ ТАКОЖ В МЕРІЛЕНДІ

Анаполіс. — Як повідомили офіційні чинники стейту Мериленду, цей стейт буде мабуть четвертим з черги, який введе в себе раціонування бензини, щоб оминути катастрофи в транспорті, головно, щоб захоронити від недостачі пального публічні транспортові установи. Представники губернатора Меріленду Мервіна Мандела заявили, що раціонування буде введено в життя вже за дватри тижні, як тільки стейтовий уряд приготовить відповідний плян. На підставі досліджень, переведених аґенцією „Асосієйтед Прес" виходить, що також декілька інших стейтів приготовляються до раціонування бензини.

ЧЕТВЕР, 14-го ЛЮТОГО 1974 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Річні збори 171 Відд. Т-ва ім. Л. Українки, о год. 7-ій веч. в залі УНДому при Фліт вул. На порядку: звіти, вибір Управи на 1974 р. та вибір делегата і заступника на 28 Конвенцію УНС. — Марія Процик, предс., Стела Рася, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 15-го ЛЮТОГО 1974 р.

НЮАРК-ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 371 Відд. о год. 7:30 веч. в залі УНДому в Ірвінґтоні. Проситься чл. вирівняти вкладки. Склад Управи на 1974 р.: Стефанія Стецків, голова, В. Шпирка, заст., Леся Назарук, кас., Ю. Баранюк, фін. секр. К. Комісія: Клявдія Кіндзельська, гол., М. Дереш, А. Федениишин — члени.